

محدودیت‌ها و ظرفیت‌های اکوتوریسمی بیابان‌های ایران با تاکید بر ویژگی‌های ژئومورفولوژیکی آنها

(نمونه موردی مرنجاب)

سیده فاطمه نوربخش^۱

چکیده

بیابان‌ها در سراسر ایران پراکنده شده‌اند بطوریکه حدود ۳/۲ وسعت ایران را بیابان‌ها تشکیل می‌دهند. این مناطق به علت دارا بودن شرایط ویژه ژئومورفولوژیکی آب و هوای خاص و مناظر طبیعی و کم نظیر که گویای عناصر و اجزای کویر است جزء مناطق اکوتوریسمی مهم کشور می‌باشد. شناخت نواحی با ارزش زیست محیطی و مناظر جذاب طبیعی در این مناطق به لحاظ نقش و کاربردی که این مناطق برای انسان‌ها دارند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. هدف از این پژوهش شناسایی جاذبه‌های اکوتوریستی و ژئوتوریستی بیابان‌ها و تحلیل آنها می‌باشد. اطلاعات مورد نیاز در این تحقیق به دو روش کتابخانه‌ای و مطالعات میدانی گردآوری شده است. در روش کتابخانه‌ای علاوه بر متون مرتبط با موضوع، برخی از اطلاعات مورد نیاز، خصوصاً اطلاعات کمی همانند داده‌های اقلیمی از طریق مراجعه به کتابخانه‌ها، ادارات و سازمان‌ها مانند مرکز آمار ایران جمع‌آوری شده است. در روش مطالعات میدانی، جمع‌آوری اطلاعات از طریق مشاهده مستقیم (عکس و فیلم)، مصاحبه و پرسش‌نامه انجام شده است. یافته‌های پرسش‌نامه شامل تحلیل سطح کمی و کیفی، تجهیزات و تسهیلات توریستی، محدودیت‌ها، موانع و نیازهای توسعه توریسم در این منطقه است که به صورت جدول و نمودار مورد تحلیل قرار گرفتند. در واقع در محدوده مذکور نخست منابع اکولوژیک منطقه شامل زمین شناسی، ژئومورفولوژی، آب و هوا، پوشش گیاهی و خاک مورد مطالعه قرار گرفت و سپس با استفاده از داده‌های مربوط به مطالعات میدانی، جاذبه‌های توریستی منطقه که حاکی از وجود تنوع و فراوانی دارد شناسایی شد. وجود جاذبه‌های طبیعی شامل دشت‌های ریگی، قله‌سنگ‌های چندوجهی، ماسه‌های بادی، نیکا، برخان، پهنه‌های ماسه‌ای، تپه‌های هرمی، پیکان‌های ماسه‌ای، سیف‌ها، ریپل‌مارک‌ها، باند پوشش گیاهی، مناطق مرطوب، سطوح متورم، زمین‌های شخم‌خورده، پلیگون‌های نمکی و همچنین توان بالقوه منطقه در خصوص توسعه توریسم طبیعت‌گرا، ماجراجویانه، ورزشی، تاریخی، زیارتی، علمی، و تنوع خاک‌ها و رستنی‌ها و... در منطقه حاکی از آن است که این منطقه از قابلیت و توان‌های فراوان در خصوص جذب توریست برخوردار است. نتایج مطالعه حاکی از آن است که تشکیلات، تبلیغات و تسهیلات توریستی منطقه ضعف چشمگیری دارد. بطوریکه ماحصل آن اقامت کوتاه مدت اندک گردشگران در حال حاضر است.

واژه‌های کلیدی: ایران، توریسم، اکوتوریسم، ژئوتوریسم، منابع اکولوژیک